پول‌شویی در ایران و قوانین مقابله با آن

محسن روشنایی[۱]

تاریخ دریافت: ۹۹/۶/۲
تاریخ پذیرش: ۹۹/۸/۱۲

چکیده:

پول‌شـــویی یک جرم تبعی و فرعی است و همواره مسبوق بر جرم اصلی می‌باشد و درصورت فقدان جرم اصلی، جرم پول‌شـــویی هم موضوعاً منتفی است. جرم پول‌شویی وابسته به جرم اصلی ازقبیل قاچاق مواد مخدر، اختلاس، ارتشـــاء و... اســـت. پول‌شـــویی موجب اختلال در نظام اقتصادی جامعه می‌شود که پیامدهای زیان‌بار فراوانی در جامعه به دنبال دارد. در کنار این فعالیت‌ها، گاهی پول‌شـــویی در قالب راه‌اندازی خیریه‌ها ســـاماندهی می‌شـــود. برگزاری حراجی‌هـــای هنری یا مشـــارکت در فعالیت‌هایـــی در حوزه ورزش نیـــز می‌تواند زمینه‌های مناسبی برای پول‌شویی باشند که در جهان و ایران نمونه‌هایی داشته‌است. ایجاد شرکت‌های لایه‌لایه و تو در تو با ســـهامداران مشترک و ضربدری و بالاخره راه‌اندازی بانک‌ها و موسسات مالی نیز از دیگر محل‌های مساعد برای پول‌شویی به‌شمار می‌آیند.

کلید واژه: پول‌شویی اقتصادی، پول‌شویی، جرم

۱. کارشناس دیوان محاسبات کشور، پست الکترونیک: mohsen.roshanai@gmail.com

مقدمه

پول‌شـــویی، تطهیر و قانونـــی جلوه دادن عواید حاصل از رفتارهای مجرمانه می‌باشـــد. امروزه پول‌شویی به دلیل رشد چشمگیر جرایم و اعمال خلاف در سطح جهان، رشد بسیاری یافته است بطوریکه به یکی ازمعضلات حاد اقتصاد جهانی تبدیل شده و رشد و توسعه اقتصاد جهانی را مورد تهدید قرار داده اســـت. به همین دلیل عزم جامعه بین‌المللی بر مبارزه با آن متمرکز شده است و تدابیرمختلفی را برای نیل به این امر بکار برده اند. در ایران نیز مدتی اســـت که توجه‌ها به ســـمت آن جلب شده است. در این مقاله به شناسایی موضوع و راههای مبارزه با آن پرداخته خواهد شد.

پول‌شویی یک فعالیت غیرقانونی است که در طی انجام آن، عواید و درآمدهای ناشی از اعمال خلاف قانون، مشـــروعیت می‌یابد. به عبارت دیگر پولهای کثیف ناشـــی از اعمال خلاف به پولهای تمیز تبدیل گردیده و در بدنه اقتصاد جایگزین می‌شود.

این عمل، یک روش معمول و منطقی برای بدســـت آوردن ســـود از فعالیتهای غیرقانونی برای مجرمان می‌باشد. پول‌شویان کسانی هستند که یا خود اعمال خلاف را انجام داده و پولهای ناشی از آن را تطهیـــر می‌کننـــد و یا افرادی هســـتند که پولهای خلاف را بطـــور آگاهانه یا نا آگاهانه در سیستم مالی و اقتصادی کشور وارد می‌کنند.

هدف از این تحقیق بررســـی علل و مراحل پول‌شویی و نحوه برخورد با این جرم و مجازات و قوانین مربوطه در نظام قظایی ایران می‌باشد.

تعریف پول‌شویی

پول‌شـــویی زمانی اتفاق می‌افتد که درآمدهای کسب شـــده توجیه قانونی ندارد و برای اینکه از حالت غیرقانونی خارج شـــوند و مشـــکل پولهای معمول را به خود بگیرند، به وسیله پول‌شویی تطهیر می‌شوند.

پول‌شـــویی به مجموعه عملیاتی گفته میشود که شـــخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی برای مشروعیت بخشیدن به درآمدهای نامشروع آن عملیات انجام می‌دهند. انواع پولهایی که می‌تواند به صورت نا مشروع در جامعه مطرح باشد، به سه گروه پولهای کثیف و یا پولهای آغشته به خون، پولهایی سیاه و پولهای خاکستری تقسیم می‌شود.

به ســـه گروه پولهای کثیف و یا پولهای آغشـــته به خون، پولهایی ســـیاه و پولهای خاکستری تقسیم می‌شود.

پولهای خاکســـتری، درآمدهای حاصل از فروش کالا و یا انجام دادن کارهای تولیدی اســـت، ولی از نظارت دولت پنهان می‌ماند و دولت از آنها بی‌اطلاع اســـت که معمولاً برای فرار از مالیات این کارها را انجام می‌دهند.

پولهای سیاه پولهای حاصل از قاچاق کالا است، به طوری که درآمدهای حاصل از قاچاق کالا و شـــرکت در معاملات پر ســـود دولتی که خارج از عرف طبیعی در صورت می‌گیرد، باعث پیداش این پول می‌شود پولهای کثیف یا پولهای آغشته به خون، مربوط به نقل و انتقال مواد مخدر است.

اگر درخصوص این سؤال که «پول‌شویی چیست؟» از مردم نظرسنجی کنید، پاسخ اکثر آنها این اســت چیزی نمی‌دانند. چنین پاســخی از سوی مردم یکی از مشکلات دولت در مقابله با این جرم اســت. به نظر می‌رسد جرمی بدون قربانی است. پول‌شویی هیچ یک از وضعیت‌های ناگواری که همراه با دزدی یا هرگونه ترس از جنایت خشــونت آمیز که بر اذهان اثر می‌گذارد را ندارد. اما می‌توان گفت پول‌شــویی فقط پس از ارتکاب جرم‌های مشــهوری ازقبیل دزدی، سرقت یا معامله قاچاق مواد مخدر روی می‌دهد. عدم ا طلاع مردم از پول‌شویی عادی است، که همین امر مسئله را به مشکلی نامحسوس و درنتیجه صعب العلاج مبدل می‌سازد.

پول‌شویی فرآیندی است که ازطریق آن مبلغ زیادی پول را که به صورت غیرقانونی از قاچاق مواد مخدر، فعالیت‌های تروریســتی یا جرایم ســنگین دیگر کسب شــده، به صورت قانونی جلوه دهند. پول‌شویی در تسهیل دست یابی به اهداف قاچاقچی مواد مخدر، تروریست، جرایم سازمان یافته، دلالان داخلی، مالیات گریزان و همچنین افراد بسیار دیگری که می‌خواهند توجه مقامات را از چگونگی کسب ثروت‌های بادآورده خود از فعالیت‌های غیرقانونی دور کنند، نقش اساسی دارد.

مراحل پول‌شویی:

اولین مرحله در چرخه پول‌شویی، سرمایه گذاری است. پول‌شویی تجارتی نقدینگی است که مبالــغ عظیمی پول را از فعالیت‌های غیرقانونی ایجاد می‌کند (برای مثال: خرید و فروش خیابانی مواد مخدر که پرداخت‌ها به صورت نقد در مبالغ کم صورت می‌گیرد). پول‌ها وارد سیســتم مالی یا اقتصاد خرد شده یا به صورت قاچاق از کشور خارج می‌شوند.

هدف پول‌شــویان، خارج کردن پول از محل کســب شده است تا بدینوسیله از ردیابی مقامات رسمی دور بماند و درنتیجه آن را به صورت‌های دیگر همانند چک‌های مسافرتی، سفارشات پستی و غیره تبدیل می‌کنند.

لایه‌بنــدی کــردن: در روند لایه‌بندی کردن، اولین تلاش برای پنهان ســازی یا تغییر شــغل منبع مالکیت ســرمایه‌ها از طریق ایجاد لایه‌های پیچیده معاملات مالی می‌باشــد که مانع ردیابی حسابرسی می‌شود و نوعی بی‌هویتی ایجاد می‌کند. هدف لایه‌بندی، جدانمودن پول‌های غیرقانونی از منبع جرم اســت که عمداً با ایجاد شــبکه ای پیچیده از معاملات مالی با قصد پنهان ســازی از هرگونه روند حسابرسی همچون منبع و مالکیت وجوه صورت می‌گیرد.

نمونه بارز این مســئله این اســت که با جابجایی پول‌ها به داخل و خارج حســاب‌های بانکی خارج از کشــور که متعلق به ســهام بی‌نام شــرکت‌های سوری می‌باشــد، لایه‌بندی‌هایی ازطریق انتقال ســرمایه به طور الکترونیکی صورت می‌گیرد. بــا این فرض که بیش از ۵۰۰۰۰۰ انتقالات الکترونیکــی صورت می‌گیــرد و نمایانگر بیش از یک تریلیون دلار انتقــال وجوه به طور روزانه از طریق الکترونیکی است که اغلب آن قانونی است. اطلاعات واضح و کافی درمورد هریک از انتقالات الکترونیکی مبنی بر اینکه دریابیم پول رد و بدل شده کثیف است یا تمیز وجود ندارد.

بنابراین روشــی عالی برای پول‌شــویان تلقی می‌گردد که می‌توانند پول کثیف خود را جابجا

نمایند. سایر روش‌هایی که از سوی پول‌شویان مورداستفاده قرار می‌گیرد عبارت است از معاملات پیچیده با سهام، کالا و معاملات کارگزاران بازارهای آتی با فرض حجم خالص معاملات روزانه و میزان بالایی از منابع بی‌نام موجود شانس ردیابی معاملات بسیار ناچیز می‌باشد.

ادغام کردن: آخرین مرحله در چرخه پول‌شویی، ادغام کردن است. مرحله ای که پول با سیستم مالی و اقتصادی قانونی ادغام شده و با تمامی دارایی‌های دیگر در این سیستم یکسان می‌شود. پول‌شویان پول پاک شده را در اقتصاد ادغام نموده و وانمود می‌نمایند که از راه قانونی بدست آمده است. با انجام این مرحله، تشخیص قانونی یا غیرقانونی بودن ثروت بسیار مشکل است. روش‌های متداول پول‌شویان در این مرحله از عملیات بدین صورت است:

تأسیس شرکت‌های سوری در کشورهایی که حق پنهان کاری در آنها تضمین می‌شود. پس آنها قادر هستند طی یک معامله قانونی آتی از پول شسته شده به خودشان وام دهند. به علاوه، برای افزایش سود خود، خواستار کاهش مالیات بر بازپرداخت‌های وام هستند و در ازای وامی که می‌گیرند برای خود بهره قائل می‌شوند.

فرستادن فاکتورهای غلط صادراتی- وارداتی که کالاها را بیش از قیمت واقعی نشان می‌دهد، به پول‌شویان اجازه می‌دهد پول را از یک شرکت یا کشور به جای دیگری جابجا کنند، درحالی که فاکتورها که ظاهراً منبع پول را نشان می‌دهند در مؤسسات مالی گنجانده می‌شود.

روش ساده‌تر این است که پول (به وسیله انتقال الکترونیکی) از بانک پول‌شویان به یک بانک قانونی انتقال داده شود، زیرا از بانک‌های دردسترس به سادگی می‌توان به عنوان پایگاه‌های مالیاتی استفاده کرد.

موضوع پول‌شویی از لحاظ واژه شناسی، اولین بار پس از رسوایی «واتر گیت» مطرح شد. لیکن این پدیده اصولاً همزمان با پیدایش پول و رواج نظام پایه پولی، مد نظر متفکران اقتصادی ـ سیاسی قرار گرفته است.

در حقیقت روند پول‌شویی و دلیل انجام آن بستگی به شرایط اقتصادی جامعه دارد. معمولاً در جوامع دیکتاتوری، سیاستمدارانی هستند که پولهای کثیف را بدست می‌آورند. بامطالعه تاریخ متوجه می‌شویم که بسیاری از سیاستمداران هم از این پدیده دراهداف سودجویانه خود زمینه‌های استفاده‌های نابجا از فعالیتهای غیررسمی را داشته اند. این شرایط در کشورهایی که اقتصاد متمرکز دولتی در آن جریان دارد، درآمدهای نامشروع و غیرقانونی نیز از این طریق بدست می‌آید که برای سالم سازی و تطهیر آن اقدام به پول‌شویی می‌کنند.

برای مثال بعضی از دولت‌های پیشین کشورهای کمونیستی مثل رئیس‌جمهور لهستان ۱/۵ میلیارد دلار از طریق نقل و انتقال غیرقانونی پول بدست می‌آورد و در چین کارخانه موتور سیکلت سازی یک میلیارد دلار پول‌شویی داشته است.

بررسی نظام اقتصادی کشورها نشان می‌دهد که هر چه از یک سیستم اقتصادی رقابتی متکی به مالکیت فردی دور شویم، شرایط مناسب تری برای چنین اعمالی به وجود می‌آید و این یک اصل کلی است.

مراحل عملیات پول‌شویی

۱- ایجاد پول غیرقانونی

معمولاً پول غیرقانونی از سوی بنگاههای غیرمشهور و غیررسمی و اشخاصی که در رابطه با این بنگاهها به صورت غیرقانونی فعالیت دارند تولید می‌شود. این بنگاهها معمولاً از طریق روشهای غیرمجاز و ارتباط با مسئولان پر نفوذ کالاهای ارزشمند و یا خدمات ویژه ای را خارج از رویه معمول و با سقفی بیش‌تر از میزانی که تعیین شده است دریافت می‌کند و معمولاً با استفاده از روشهای برنامه‌ریزی شده برای فرار از پرداخت مالیات، پول غیرقانونی را بیشتر رواج می‌دهند.

در کشورهایی که توزیع با روش یارانه ای صورت می‌گیرد و یا از مراکز غیرقابل حسابرسی حمایت می‌شود، فضای مطلوبی برای رواج پول غیرقانونی فراهم می‌شود ورانت خواران حداکثر بهره برداری را از تفاوت قیمت مصوب و قیمت آزاد به عمل می‌آورند.

۲- سند سازی مالی

معمولاً پول غیرقانونی از طریق بنگاهها و واسطه‌های مالی غیرمجاز و غیرمتعهد به مقررات نظام بانکی و با استفاده از اسناد جعلی وارد شبکه بانکی می‌شود.امکان جلوگیری از این جریان به خصوص با گسترش فن آوری الکترونیک، مشکل است، لیکن همین فن آوری قادر است که درآینده ای نزدیک به نحو رضایتبخشی، طرفهای اصلی و صاحبان واقعی منابع مالی را به طور دقیق شناسایی کنند.

بدیهی است استفاده از هر نوع فن آوری جدید، در مراحل اولیه با مشکلاتی مواجه خواهد بود، لیکن به تدریج که جوامع استفاده از فن آوری الکترونیک را قانونمند می‌کنند، ابهامات در رابطه با فرآیند پول‌شویی کاسته خواهد شد و برعکس تفکر برخی بانکداران، می‌توان امیدوار بود که بتدریج با قبول مقررات بین‌المللی در زمینه بانکداری الکترونیک، این مشکل نیز نسبت به وضعیت متداول کاهش یابد.

در این خصوص آنچه باید مورد تأمل قرار گیرد، بازسازی فضایی است که مؤسسات واسطه مالی می‌توانند درآن به صورت قانونی رشد کنند، بدیهی است در صورت حمایت مستقیم یا غیرمستقیم از انحصارهای بزرگ دولتی، به خصوص در زمینه مالی، عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان وجوه مالی به ناچار به بازار سیاه کشیده خواهند شد و در نهایت با گسترش نهادهای مالی غیرمتشکل و زیر زمینی، فضای تاریک و غیرقابل کنترلی برای پول‌شویی به وجود خواهد آمد.

هرگز نباید با بازارهای غیرمتشکل پول ـ جز حالتهای استثنایی ـ بصورت مستقیم برخورد شود، بلکه با تشویق و حمایت از واسطه‌های مالی سالم و با بهره برداری از مشورتهای این نهادها می‌توان زمینه را برای از بین بردن پول‌شویی فراهم کرد.

تضعیف پایگاههای واسطه‌های مالی غیرمتشکل، همزمان با ایجاد فضای آزاد معاملاتی، عملیات پول‌شویی را با مخاطراتی رو به رو خواهد کرد. در صورتی که نتوان بین اشخاص و

واسطه‌های مالی شفافیت قابل قبولی برقرار کرد، نوعی « اختلاط مالی» پدید می‌آید که فرآیند پول‌شویی را تسهیل می‌کند.

۳- اختلاط مالی

اختلاط مالی، پیچیده ترین مرحله از فرآیند پول‌شویی است، زیرا در این مرحله که معمولاً مبادلات پولی از طریق نهادهای واسطه و یا کارگذاران مالی صورت می‌گیرد، به سهولت سرنخ اصلی مبادله، یعنی عرضه‌کنندگان پول در ابهام قرار می‌گیرند.

پیچیدگی اختلاط مالی زمانی که داد و ستد جنبه بین‌المللی پیدا می‌کند به مراتب افزایش می‌یابد، زیرا در بسیاری از کشورها، مقررات بین‌المللی در رابطه با پول‌شویی به تصویب نرسیده است و یا رعایت نمی‌شود.

از این رو کسانی که از طریق پول‌شویی به مبادلات مواد مخدر و یا قاچاق کالا می‌پردازند در واقع با اختلاط پولهای آلوده، مجدداً با قدرت بیشتری نهادهای سالم و واقعی هر کشور را نشانه گرفته اند. گاهی کسانی که به محافل تصمیم گیری نزدیک می‌شوند، با استفاده از رانت اطلاعاتی ثروت قابل ملاحظه ای را بدست می‌آورند این مسئله نیز باید نوعی «پول‌شویی ضمنی» تلقی شود.

در هر حال، وقتی از طریق رانت اطلاعاتی ثروتی به وجود می‌آید و با سایر منابع بانکها و مؤسسات اعتباری مخلوط می‌شود، بلافاصله جناح سیا سی تحت تأثیر خود را تقویت خواهد کرد و در این حال مبارزه با مسئله پول‌شویی تا حدود زیادی دشوار خواهد شد.

۴- تشویق پول‌شویی

فرض می‌کنیم که منابعی از طریق دزدی و یا خرید و فروش کالاهای قاچاق و غیرمجاز، تحصیل کرده، با سپرده‌گذاری در شبکه بانکی و با استفاده از خدمات بانکی، بتواند از طریق روشهای قانونی مثل سایر افراد عملیات بانکی در جهتی که می‌خواهد انجام دهد. تا زمانی که صاحبان غیرقانونی پول با فریب مجریان قانون به عملیات خود مبادرت می‌ورزند، پول‌شویی یک مسئله ساده است، (لیکن پس از اینکه صاحبان غیرقانونی پول برخورد قانون و شکل دادن آن به نفع خود دسترسی پیدا کند ـ مثل کشورهای آمریکای لاتین ـ آنگاه با مسئله پول‌شویی شتابنده مواجه خواهیم بود.) در هر حال موضوع پول‌شویی در ابتدا ممکن است موردی و تحت تأثیر عوامل مختلف آسیب شناختی روی دهد. این مسئله نیز مثل اکثر آسیبهای اجتماعی قابل رفع است، لیکن زمانی که پول‌شویی به عنوان یک هدف سازمان یافته سیاسی مشروعیت پیدا کند، در آن صورت آتشی فراگیر، دامن همه جامعه را شعله ور خواهد ساخت. امروزه این هجوم سرطان پولی که بلافاصله موجب تشکیل تومورهای مختل کننده اقتصادی می‌شود، تحت عنوان پول‌شویی مطرح شده است.

آمار مربوط به پول‌شویی

بـا آنکه با توجه به ویژگی خاص فرایند پول‌شـویی، آمار و اطلاعات مربوط به آن در خارج از حوزه طبیعی آمارهای اقتصادی کشورها قرار دارد با این حال آمارهای تقریبی و مقدماتی در این باره همراه با سایر ارقام اقتصاد زیر زمینی داده شده است. به عنوان مثال در مورد ارقام پول‌شویی صندوق بین‌المللی پول (IMF) برآورد کرده اسـت که حجم کل پول‌شـویی در دنیا مبلغی حدود ۲ تا ۵ در صد تولید نا خالص داخلی دنیا اسـت این مقدار با توجه به ارقام تولید ناخالص داخلی سـال ۱۹۹۶ بیانگر آن اسـت که حجم پول تطهیر شده در جهان در سال مذکور در حدود ۵۹۰ میلیارد دلار تا ۱/۵ تریلیون دلار آمریکا بوده است.

تنها حد پایین ارقام یاد شـده معادل ارزش کل تولیدات اقتصادی کشـوری به اندازه اقتصاد اسـپانیا اسـت. این حجم عظیم پول‌شـویی می‌تواند بیانگر تأثیرات منفی بالقوه ای باشـد که بر اقتصادکشورها و اقتصاد جهانی خواهد بود. پول‌شویی موجب فساد اقتصادی در جوامع می‌گردد.

پول‌شویی یکی از عواملی است که موجب فساد اقتصادی جوامع می‌گردد و آنان را ازپیشرفت وتوسعه اقتصادی باز می‌دارد همچنان که در بسیاری از کشورها شاهد ضعف فعالیت اقتصادی به خاطر استفاده از پول‌های نامشروع هستیم.

اما آنچه چهره پول‌شـویی را بیش از بیش زشـت جلوه می‌دهد دستگاه‌های تبهکاری و انجام عملیات بانک‌ها توسط آنهاست که گاه به عنوان جریانی خارج از نظام اقتصادی موجب فلج شدن چرخه‌های پولی و مالی کشورها می‌شود.

قانون مبارزه با پول‌شویی

مـاده ۱- اصل بر صحت و اصالت معاملات تجاری موضوع ماده(۲) قانون تجارت اسـت، مگر آن‌که براسـاس مفاد این قانون خلاف آن به اثبات برسـد. استیلای اشخاص براموال و دارایی اگر توأم با ادعای مالکیت شود، دال بر ملکیت است.

ماده ۲- جرم پول‌شویی عبارت است از:

الف - تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به این که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد.

ب -تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان‌کردن منشـأ غیرقانونی آن با علم به این که به‌طور مسـتقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد.

ج - اخفاء یا پنهان یا کتمان‌کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل‌شده باشد.

ماده۳- عواید حاصل از جرم به معنای هر نوع مالی است که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیتهای مجرمانه به دست آمده‌باشد.

مـاده۴- منظور هماهنگ کردن دسـتگاههای ذی‌ربط در امر جمـع‌آوری، پردازش و تحلیل

اخبار، اسناد و مدارک، اطلاعات و گزارشهای واصله، تهیه سیستمهای اطلاعاتی هوشمند، شناسایی معاملات مشکوک و به منظور مقابله با جرم پول‌شویی شورای عالی مبارزه با پول‌شویی به ریاست و مسؤولیت وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزراء بازرگانی، اطلاعات، کشور و رئیس بانک مرکزی با وظایف ذیل تشکیل می‌گردد:

۱- جمع‌آوری و کسب اخبار و اطلاعات مرتبط وتجزیه وتحلیل وطبقه‌بندی فنی وتخصصی آنها در مواردی که قرینه‌ای بر تخلف وجود دارد طبق مقررات.

۲- تهیه و پیشنهاد آئین‌نامه‌های‌لازم درخصوص اجراء قانون به هیأت وزیران.

۳- هماهنگ‌کردن دستگاههای ذی‌ربط و پیگیری اجراء کامل قانون در کشور.

۴- ارزیابی گزارشهای دریافتی و ارسال به قوه قضائیه در مواردی که‌به احتمال قوی صحت دارد و یا محتمل آن از اهمیت برخوردار است.

۵- تبادل تجارب واطلاعات با سازمان‌های مشابه درسایرکشورها درچهارچوب مفاد ماده(۱۱).

تبصره ۱- دبیرخانه شورای‌عالی دروزارت اموراقتصادی و دارایی خواهدبود.

تبصره ۲- ساختار و تشکیلات اجرایی شورا متناسب با وظایف قانونی آن‌با پیشنهاد شورا به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳- کلیه آئین‌نامه‌های اجرایی شورای فوق‌الذکر پس از تصویب هیأت وزیران برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی ذی‌ربط لازم‌الاجراء خواهد بود. متخلف از این امر به تشخیص مراجع اداری و قضائی حسب‌مورد به دو تا پنج‌سال انفصال ازخدمت‌مربوط محکوم خواهد شد.

ماده ۵- کلیه اشخاص حقوقی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانکها، مؤسسات مالی و اعتباری، بیمه‌ها، بیمه مرکزی، صندوقهای قرض‌الحسنه، بنیادها و مؤسسات خیریه و شهرداریها مکلفند آئین نامه‌های مصوب هیأت وزیران در اجراء این قانون را به مورد اجراء گذارند

ماده ۶- دفاتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حسابرسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی مکلفند اطلاعات مورد نیاز در اجراء این قانون را که هیأت وزیران مصوب می‌کند، حسب درخواست شورای عالی مبارزه با پول‌شویی، ارائه نمایند.

ماده - اشخاص، نهادها و دستگاههای مشمول این قانون(موضوع مواد ۵ و ۶) برحسب نوع فعالیت و ساختار سازمانی خود مکلف به رعایت موارد زیر هستند:

الف - احراز هویت ارباب رجوع و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، احراز سمت و هویت نماینده و وکیل و اصیل در مواردی که قرینه‌ای بر تخلف وجود دارد.

تبصره- تصویب این قانون ناقض مواردی که در سایر قوانین و مقررات احراز هویت الزامی شده است، نمی‌باشد.

ب - ارائه اطلاعات، گزارشها، اسناد و مدارک مربوط به موضوع این قانون به شورای عالی مبارزه با پول‌شویی در چهارچوب آئین‌نامه مصوب هیأت وزیران.

ج - گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرجع ذی‌صلاحی که شورای عالی مبارزه با پول‌شویی تعیین می‌کند.

د - نگهداری سوابق مربوط به شناسایی ارباب رجوع، سوابق حسابها، عملیات و معاملات به مدتی که در آئین‌نامه اجرایی تعیین می‌شود.

هـ - تدوین معیارهای کنترل داخلی و آموزش مدیران و کارکنان به منظور رعایت مفاد این قانون و آئین‌نامه‌های اجرایی آن.

ماده ۸ - اطلاعات و اسناد گردآوری شده در اجراء این قانون،صرفاً در جهت اهداف تعیین‌شده در قانون مبارزه با پول‌شویی و جرائم منشأ آن مورد استفاده قرار خواهدگرفت، افشاء اطلاعات یا استفاده از آن به نفع خود یا دیگری به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم توسط مأموران دولتی یا سایر اشخاص مقرر در این قانون ممنوع بوده و متخلف به مجازات مندرج در قانون مجازات انتشار و افشاء اسناد محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹، محکوم خواهدشد.

ماده ۹ - مرتکبین جرم پول‌شویی علاوه بر استرداد درآمد و عواید حاصل از ارتکاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل یا قیمت آن) به جزای نقدی به میزان یک چهارم عواید حاصل از جرم محکوم می‌شوند که باید به حساب درآمد عمومی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد.

تبصره ۱ - چنانچه عواید حاصل به اموال دیگری تبدیل یا تغییر یافته‌باشد، همان اموال ضبط خواهدشد.

تبصره ۲- صدور و اجراء حکم ضبط دارایی و منافع حاصل از آن در صورتی است که متهم به لحاظ جرم منشأ، مشمول این حکم قرار نگرفته باشد.

تبصره ۳ - مرتکبین جرم منشأ، در صورت ارتکاب جرم پول‌شویی، علاوه بر مجازاتهای مقرر مربوط به جرم ارتکابی، به مجازاتهای پیش‌بینی شده در این قانون نیز محکوم خواهندشد.

ماده ۱۰- کلیه اموری که در اجراء این قانون نیاز به اقدام یا مجوز قضائی دارد باید طبق مقررات انجام پذیرد. قوه قضائیه موظف است طبق مقررات همکاری نماید.

ماده ۱۱- شعبی از دادگاههای عمومی در تهران و در صورت نیاز در مراکز استانها به امر رسیدگی به جرم پول‌شویی و جرائم مرتبط اختصاص می‌یابد. اختصاصی بودن شعبه مانع رسیدگی به سایر جرائم نمی‌باشد.

ماده ۱۲- در مواردی که بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها قانون معاضدت قضایی و اطلاعاتی در امر مبارزه با پول‌شویی تصویب شده باشد، همکاری طبق شرایط مندرج در توافقنامه صورت خواهدگرفت.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ دوم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۷ به تأیید شورای نگهبان رسید.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

اکتساب پولهای کثیف و تطهیر آن عملی خلاف و غیرقانونی بوده و دارای تبعات منفی

بسیاری بر اقتصاد کشور می‌باشد. به همین دلیل مبارزه با پول‌شویی مورد توجه جامعه جهانی قرار گرفته است و کشورها برای نیل به این مقصود اقدام به تصویب قوانین و مقررات ویژه ای نموده اند. سازمان بین‌المللی مبارزه با پول‌شویی (FATF) که شامل ۲۹ کشور به همراه اتحادیه اروپا و شورای همکاری خلیج فارس می‌باشد، دستورالعملی را جهت مبارزه با پول‌شویی تصویب و اعضا را به رعایت مفاد آن ملزم نموده است. در ایران نیز پولهای ناشی از رفتارهای مجرمانه ای نظیر فرار مالیاتی، ارتشاء، اختلاس، قاچاق کالا و همچنین خرید و فروش مواد مخدر و موارد دیگری از این قبیل وجود دارد که به دلیل فقدان الزامات قانونی، به سادگی در قالب فعالیتهای مالی و سرمایه گذاری تطهیر گشته و منشاء اصلی آنها گم می‌شود. عدم مبارزه با پول‌شویی موجب شیوع بیشتر جرایم شده و تمایل به سرمایه گذاری در فعالیتهای مولد را کاهش داده و موجب تضعیف بنیانهای اقتصادی کشور می‌گردد. به همین دلیل ضروری است که با تصویب قوانین و مقررات لازم و همچنین اتخاذ تدابیر مناسب جهت مبارزه با تطهیر پولهای کثیف اقدام شود تا از این طریق عرصه بر رفتارهای مجرمانه تنگ شده و کسانی که صاحب پولهای کثیف می‌گردند به سادگی قابل شناسایی باشند.

فهرست منابع

الف- منابع فارسی:

۱. پول‌شویی؛ پدیدآورنده: محمد موسوی مقدم؛ ناشر: قوه قضاییه، دادگستری کل استان قم؛ بهمن، ۱۳۸۶
۲. تطهیر پول، یا، پول‌شویی؛ پدیدآورنده: روزبه تذهیبی؛ ناشر: زعیم ؛ ۱۳۸۱
۳. آشنایی با جرم پول‌شویی؛ پدیدآورنده: عباس شیخ الاسلامی (زیرنظر)، محمدعلی مهدوی ثابت (زیرنظر)، محمد درویش زاده (زیرنظر)، محمدرضا ساکی (محقق)؛ ناشر: جاودانه ؛ بهمن، ۱۳۸۸
۴. پول‌شویی روش‌های مقابله با آن؛ پدیدآورنده: فرهاد رهبر، فضل الله میرزاوند؛ ناشر: دانشگاه تهران ؛ سال ۱۳۸۷

ب- منابع لاتین:

1. money laundering control act, 1986.
2. money laundering prosecution in improre meni act, 1988.
3. precention of terrorism act, 1989.
4. proceeds of crime cscotland act, 1995.
5. criminal justice (scotland) act 1987.

ج- سایت‌ها:

1. www.noormags.com
2. www.sdil.ir
3. www.icbar.ir
4. http://centinsur.ir